

Stand van zaken Digitaal Stelsel Omgevingswet

Landelijke Voorziening en Collectief Gemeentelijke Voorziening

Oktober 2018

Context

De voorbereidingen voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn in volle gang. De ambitie is om een duurzame en integrale benadering van de fysieke leefomgeving te realiseren en de complexiteit van de bestaande wetgeving daarover te vereenvoudigen. Dit geeft ons, gemeenten, meer mogelijkheden om ambities in de fysieke leefomgeving te realiseren; door nieuwe juridische en digitale instrumenten, meer bestuurlijke afwegingsruimte en een andere werkwijze en dienstverlening.

Deze transitie in de fysieke leefomgeving is begonnen in 2013 met de start van het wetgevingsproces en loopt door tot 1 januari 2029. De uiterste datum dat gemeenten hun integrale omgevingsplan moeten hebben vastgesteld.

Op 1 januari 2021 wordt de Omgevingswet van kracht. Elke gemeente moet op 1 januari 2021 zijn aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV) en moet in veel gevallen binnen 8 weken een aangevraagde Omgevingsvergunning af kunnen geven. Dit op basis van een integrale afweging, al dan niet in overleg met de bestuurlijke partners.

Er zijn veel vragen over het DSO en wat gemeenten minimaal moeten doen om op 1 januari 2021 klaar te zijn voor het werken met de Omgevingswet.

In deze brief informeren wij u over de voortgang van het DSO, zowel over DSO-LV als wat de vereniging samen met de leden collectief organiseert. Ook geven we inzicht in waar u informatie kunt vinden over wat uw organisatie ten minste moet doen om klaar te zijn op 1 januari 2021. Wat u daadwerkelijk lokaal moet doen is afhankelijk van uw ambitieniveau, uitgangssituatie en implementatieaanpak waarin activiteiten in de tijd worden weggezet.

U hoeft het niet helemaal alleen te doen. Vanuit de vereniging via het programma Invoering Omgevingswet, het landelijke programma Aan de slag met de Omgevingswet, G4, G40, Omgevingsdienst.nl, VIAG/IMG100.000+ en tal van andere organisaties worden gemeenten ondersteund.

In deze brief gaan we nader in op het DSO. Alvorens dat te doen staan we kort stil bij besluitvorming rondom het beheer van het DSO-LV die dit najaar plaatsvindt. En wat er aan ondersteuning beschikbaar is of komt met betrekking tot kerninstrumenten en anders werken.

Meer informatie is te vinden op:

www.vng.nl/omgevingswet

www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

www.omgevingswetportaal.nl

Besluitvorming Beheer DSO-LV

In 2015 en 2016 zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt tussen Rijk, VNG, IPO en UvW namens hun leden (Bestuursakkoord en Hoofdlijnenakkoord financiële afspraken stelselherziening) over gezamenlijk belang, verantwoordelijkheden, samenwerking alsmede een rolverdeling bij het DSO-LV. De overheden hebben afgesproken dat het Rijk het DSO-LV ontwikkelt en betaalt en dat de overheden samen verantwoordelijkheid nemen voor het beheer en daaraan in een bepaalde verdeelsleutel meebetalen. Wij hebben ons via deze twee Bestuursakkoorden gecommitteerd aan de doelen van de Omgevingswet, het ontwikkelen en gebruiken van het DSO-LV en de financiering hiervan. Deze akkoorden staan op de website van VNG.

Op dit moment wordt er door Rijk, IPO, Unie en VNG gewerkt aan een uitwerking van het Bestuursakkoord en Hoofdlijnenakkoord financiële afspraken stelselherziening voor het beheer van het DSO-LV. Hiertoe is een beheerarrangement en beheerovereenkomst DSO-LV opgesteld waarin de concrete invulling van het beheer van het DSO-LV in wordt vastgelegd.

Doel is het beheer van het DSO-LV per 1 januari 2019 financieel, juridisch en organisatorisch te regelen en uitvoering te geven aan de eerder gemaakte afspraken ten aanzien van de financiering van de kosten voor het DSO-LV. De uitwerking blijft binnen de kaders die vastliggen in het Bestuursakkoord en het Hoofdlijnenakkoord financiële afspraken.

Voor gemeenten is dit van groot belang omdat het tijdig goed regelen van het beheer ons de mogelijkheid geeft om sturing te krijgen op de kosten van het beheer van het DSO-LV én voldoende tijd te hebben om te kunnen oefenen met en voorbereiden op het in gebruik nemen van het DSO-LV. Het voorstel Beheer DSO-LV wordt op 30 november voorgelegd aan de leden tijdens de BALV. U ontvangt tijdig het voorstel met een uitgebreide toelichting over nut en noodzaak van de afspraken.

Kerninstrumenten en anders werken

De Omgevingswet vraagt om een andere manier van werken: samenwerken in de regio en binnen de gemeente. Het programma Invoering Omgevingswet heeft met gemeenten tools en modellen ontwikkeld om het ambitieniveau (ook bestuurlijk) te bepalen en een bijbehorende strategie uit te werken. In de komende tijd komen nieuwe hulpmiddelen beschikbaar.

Dit jaar al, maar ook volgend jaar komen handvatten beschikbaar om de complexe vergunningaanvraag terug te brengen van 26 naar 8 weken. Dit zijn modellen voor bedrijfsprocessen, specificaties voor benodigde software en de benodigde samenwerkingsfunctionaliteit. De werking van de Omgevingswet vraagt van de bevoegde gezagen de ontwikkeling van kerninstrumenten. Voor ons zijn de kerninstrumenten Omgevingsvisie, Omgevingsplan, Programma en Omgevingsvergunning van belang. Als programma ondersteunen we bij de ontwikkeling van kerninstrumenten voor gemeenten en met het anders werken. Dit doen we in de vorm van praktijkproeven en pilots met gemeenten om tot gezamenlijk bruikbare oplossingen te komen. Het integraal werken met alle disciplines (dus ook met informatiehuishouding/DSO) is daarbij cruciaal om te komen tot inhoudelijke samenhang. Voor het delen van de uitkomsten en het implementeren, organiseren we bijeenkomsten voor betrokken medewerkers waarbij het overdragen en delen van kennis centraal staat.

Naast de onderlinge afstemming tussen gemeenten zorgen we ook voor de interbestuurlijke afstemming met Rijk, waterschappen, provincies, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's. Hiermee worden informatiestromen op elkaar afgestemd.

Mijlpalen & Routeplanner

Omgevingswetportaal.nl | december 2017

In bovenstaand schema worden de belangrijkste mijlpalen schematisch weergegeven. De komende periode zijn dit voor gemeenten:

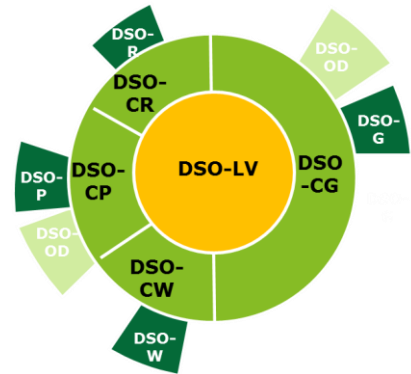
- 1 januari 2019 Betaversie DSO-LV gereed voor een gecontroleerde groep professionele gebruikers van gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk om feedback op te halen en om inzicht te geven in wat DSO-LV eruit komt te zien
- Medio 2019 DSO-LV basisniveau operationeel
- 1 januari 2020 DSO-LV gereed voor ingebruikname gemeenten
- 1 januari 2021 Integrale afweging met betrekking tot vergunningproces ingeregeld
- 1 januari 2021 Omgevingswet in werking → gemeenten werken met het DSO en conform wet
- 1 januari 2024 *of eerder* Omgevingsvisie klaar en beschikbaar in het DSO
- 1 januari 2029 *of eerder* Omgevingsplan klaar en beschikbaar in het DSO

In het voorjaar van 2018 is een gemeentelijke routeplanner ontwikkeld waarin de belangrijkste mijlpalen voor gemeenten op weg naar 1 januari 2021 zijn opgenomen. Uitgangspunt voor deze routeplanner is wat gemeenten ten minste te doen hebben om de wet te kunnen uitvoeren, met gelijkblijvend dienstverleningsniveau en de mogelijkheid om de doelen van de wet op termijn te realiseren.

Afgelopen zomer heeft validatie en verdieping plaatsgevonden op grond van intensieve afstemming binnen het gemeentelijk veld. Deze routeplanner geeft houvast en kan gebruikt worden als referentie om de eigen planning op te baseren. We willen daarbij opmerken dat het belangrijk blijft om zelf kritisch te blijven nadenken. De routeplanner zal periodiek worden geactualiseerd. De routeplanner is te vinden op: <https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/omgevingswet/nieuws/nieuwe-versie-roadmap-invoering-omgevingswet>

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor het uitvoeren van de Omgevingswet naar letter en geest wordt het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Dit omvat de landelijke voorzieningen voor de centrale communicatie en uitwisseling van formele informatie zoals omgevingsvisie, omgevingsplannen, verordeningen en vergunningen binnen de context van de Omgevingswet. Het DSO is een open stelsel dat bestaat uit een landelijke voorziening (DSO-LV), collectieve voorzieningen (voor gemeenten en individuele voorzieningen van overheden).

Samenwerking en communicatie is cruciaal voor het stelsel; zowel in technische zin (standaarden en voorzieningen), als in organisatorische zin (samenwerkingsruimte, afspraken over begrippen, processen, werkwijze in interbestuurlijke samenwerking). Voor de werking in de praktijk dienen alle onderdelen beheerd en onderhouden te worden. Dit vraagt duidelijke aansluitvoorwaarden om de werking mogelijk te maken als geheel en in de keten.

De basisversie van het DSO-LV bestaat uit de volgende landelijke technische en functionele voorzieningen en afspraken:

- OW-loket (gebruikerstoepassing)
- Viewer Regels en Kaart
- Open stelsel en Api store (ontwikkel- en beheerportal)
- Toepasbare regels (technische voorziening voor de uitvoering)
- Stelselcatalogus (technische voorziening)
- Informatieproduct Ruimte (overbruggingsfunctie)
- TPOD, STAM en STTR (standaarden)
- Stelselknooppunt, incl. beveiliging
- Raadpleging Omgevingsdocumenten (ROD/OZON)
- Stijlgids en klantreizen

DSO-LV maakt gebruik van landelijke standaarden zoals STOP, andere landelijke voorzieningen (GDI & Basisregistraties) en gegevensbronnen; deze maken geen onderdeel uit van DSO-LV.

Stand van zaken

Onder regie van het Programma aan de Slag met de Omgevingswet wordt gewerkt aan de basisversie van het DSO-LV. De ontwikkeling van het DSO-LV ligt goed op koers. Komende periode wordt gewerkt aan de integratie van de verschillende onderdelen van de Landelijke Voorziening. Enkele gemeenten zijn via praktijkproeven aangehaakt op de ontwikkeling en brengen gemeentelijke kennis in en geven feedback op wat ontwikkeld wordt, waaronder bijvoorbeeld Den Haag, Amersfoort en Zaanstad.

Meer informatie over DSO-LV kunt u vinden op: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/digitaal-stelsel/>

Vanaf het eerste kwartaal van 2019 komt het DSO-LV beschikbaar voor een kleine groep (test)gebruikers. In de loop van 2019 komt het basisniveau DSO-LV breder beschikbaar om mee te oefenen. Vanaf eind 2019 kunnen gemeenten gefaseerd gaan aansluiten op de Landelijke voorziening. Dit geeft ons en onze ketenpartners tijd om goed voorbereid te zijn op de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2021. Daarna hebben gemeenten nog tot 1 januari 2024 om de Omgevingsvisie te ontwikkelen en beschikbaar te stellen in het DSO-LV. Op 1 januari 2029 moeten alle gemeentelijke Omgevingsplannen beschikbaar zijn in het DSO-LV. De huidige bestemmingsplannen worden omgevingsplannen van rechtswege mits ze tijdig in ruimtelijkeplannen.nl zijn opgenomen. Het Rijk regelt de borging van nu nog Rijksregels naar gemeenten via de 'bruidsschat'.

Uitbouw naar scenario 3 Bestuursakkoord

De uitbouw van DSO-LV basisvoorziening naar het ambitieniveau (scenario 3 zoals is vastgesteld in het Bestuursakkoord) gaat door, waarbij de precieze inhoud van de elementen van uitbouw de komende maanden wordt bepaald. Voor gemeenten zijn in elk geval samenwerkingsruimte (voor plannen én vergunningen en mogelijk toezicht en handhaving), monitoring, informatieproducten die nodig zijn vanuit het oogpunt van de beleidscyclus (planvorming, vergunningverlening, monitoring) en 3D van groot belang. Het Rijk zorgt voor het beschikbaar stellen van de middelen die nodig zijn voor de uitbouw. Voor deze uitbouw wordt uiterlijk 1 maart 2019 een plan met prioriteiten en benodigde investeringen interbestuurlijk vastgesteld.

Aansluiten op het DSO-LV door gemeenten

De voorbereiding op het aansluiten op DSO-LV vraagt veel van gemeenten in de komende jaren. Wanneer gemeenten sec het 'wettelijke minimum' als uitgangspunt nemen, wordt de dienstverlening aan burgers en bedrijven namelijk niet verbeterd. Sterker nog, zij worden bij dit scenario geconfronteerd met een groot aantal informatiebronnen van verschillende overheden die niet op elkaar afgestemd zijn. Gemeenten hebben de ambitie uitgesproken om voor de meest gevraagde producten en diensten (dakkapel, uitbouw) de dienstverlening op orde te brengen. En daarover afstemming te zoeken met provincies en waterschappen zodat de burger of het bedrijf wordt bediend vanuit één overheid.

Tijdens de ALV in juni hebben de leden de vereniging opgeroepen om op een aantal punten de krachten te bundelen en te werken aan collectieve hulpmiddelen en/of voorzieningen. Dit zijn voor 2019 de volgende prioriteiten:

1. *Aansluiting op het DSO-LV*
In 2019 ligt het accent van de Collectief gemeentelijke activiteiten op het realiseren, testen, voorbereiden van invoering en aansluiten op beschikbare functionaliteit van DSO-LV.
2. *Vernieuwing software van gemeenten*
Via leveranciersmanagement stimuleren wij de markt om te komen met nieuwe/aangepaste applicaties voor planvorming en vergunningverlening.
3. *Harmonisatie van begrippen (inhoud DSO-LV en DSO-CG op elkaar afstemmen)*
DSO-LV en DSO-CG verder op elkaar afstemmen door standaardiseren en harmoniseren van begrippen
4. *Samenwerkingsruimte*
Het opzetten van een samenwerkingsruimte voor gemeenten: van opstellen specificaties tot beheer en implementatie.
5. *Toepasbare regels en vragenbomen*
Regelgeving helder maken voor en communiceren naar burgers en bedrijven in het Omgevingsloket.
6. *Informatieproducten en gegevenskwaliteit*
Zorgdragen voor juiste informatie voor het optimaal gebruik van de digitale voorzieningen voor planvorming en vergunningverlening.

In bijlage 1 werken we de zes kernfuncties uit die uit en in bijlage 2 geven we een globale planning in de tijd.

We kunnen ons voorstellen dat deze informatie vragen oproept. Stel uw vragen per mail aan ons via omgevingswet@vng.nl.

We overwegen om in november een webinar te organiseren waarin we dieper ingaan op de achtergrond van het DSO, de ontwikkelingen van het DSO en de raakvlakken met andere onderdelen binnen de Omgevingswet (kerninstrumenten en anders werken). Heeft u interesse in een webinar stuur dan een mail naar omgevingswet@vng.nl.

BIJLAGE 1

Zes kernfuncties

Onderstaand werken we de zes kernfuncties uit.

1. Aansluiting op het DSO-Landelijke voorziening

In 2019 ligt het accent van de Collectief gemeentelijke activiteiten op het realiseren, testen, voorbereiden van invoering en aansluiten op beschikbare functionaliteit van DSO-LV.

Resultaten:

- Gezamenlijke standaard aanpak om aan te sluiten op het DSO-LV (inhoud/proces)
- Beproefde technische oplossingen om aan te sluiten (techniek)
- Gezamenlijke innovaties (techniek)
- Gezamenlijk aangesloten op DSO-LV
- Afspraken over aansluitvoorwaarden met DSO-LV (afspraken)

2. Vernieuwing software van gemeenten

De Omgevingswet vraagt om nieuwe/aangepaste applicaties voor planvorming en vergunningverlening. Via leveranciersmanagement stimuleren wij de veranderingen die leveranciers moeten aanbrengen. Inzet is dat begin 2020 kunnen deze ingevoerd en getest worden om gereed te zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet in januari 2021. Dit om de digitaliseringsopgave van de Omgevingswet mogelijk te maken. Daarnaast zorgen we samen met gemeenten voor het opstellen van de specificaties van de benodigde software om aanschaf/aanbesteding mogelijk te maken.

Resultaten:

- Specificaties van de benodigde standaard software voor het maken, publiceren en uitwisselen van Omgevingsdocumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsplan)
- Specificaties van de benodigde (aanpassingen) voor de software voor VTH-processen en zaak-systemen
- Eventuele collectieve aanbesteding (380, of subsets)

3. Harmonisatie van begrippen

De stelselcatalogus van DSO-LV is technisch beschikbaar. Om de voordelen van deze catalogus te kunnen benutten is semantische standaardisatie en harmonisatie van begrippen in het gemeentelijk veld nodig. Dit is in lijn met de common ground filosofie van standaardisatie van het gegevenslandschap.

Resultaten:

- Set van gestandaardiseerde begrippen (inhoud)
- Aanzet voor standaardisatie van begrippen in de keten (proces)
- Innovatieve mogelijkheden voor het komen tot standaardiseren en harmoniseren (techniek)
- Aanpak voor binnengemeentelijke standaardisatie en in de keten met Omgevingsdiensten
- Inrichting van een beheerorganisatie voor de standaardbegrippen van gemeenten in de Stelselcatalogus

4. Samenwerkingsruimte

Gemeenten hebben een groot belang bij goede samenwerking in de keten, met andere bevoegde gezagen en uitvoeringspartners. Door samenwerking in de planvorming en door implementatie van de voorwaarden voor zaakgericht samenwerken (zaakregistratie, archivering, uniforme producten en zaaktypen) in het proces van afhandelen van vergunningen kunnen de verplichte termijnen worden gehaald.

Resultaten:

- Specificaties van de benodigde collectieve samenwerkingsomgeving (inhoud)
- Besluit over inkoop of ontwikkeling digitale samenwerkingsruimte
- Aanbesteding/ontwikkeling gezamenlijke oplossing samenwerkingsruimte
- Beproefde resultaten in de praktijk (techniek)
- Opzet beheerorganisatie

- Implementatieplan

5. Toepasbare regels en vragenbomen

Bij de invoering van de DSO-LV komen voor de nu bestaande rijksregels (ook wel de bruidsschat genoemd) ook toepasbare regels beschikbaar in het Omgevingsloket. Door gezamenlijk de specialistische kennis en specialistische hulpmiddelen in te kopen c.q. te ontwikkelen en te delen, kunnen gemeenten veel besparen.

Resultaten:

- Eerste set van gezamenlijke toepasbare regels voor gemeenten;
- Beschikbare kennis van het maken van toepasbare regels;
- Eerste beproefde ondersteuning voor het maken van toepasbare regels.

6. Informatieproducten en gegevenskwaliteit

Voor het optimaal gebruik van de digitale voorzieningen voor planvorming en vergunningverlening is de juiste informatie noodzakelijk. Informatieproducten voorzien in deze informatie. Informatieproducten zijn zowel gebaseerd op gegevens van andere organisaties (zoals bijvoorbeeld RIVM, Kadaster, Provincie) als op brongegevens van gemeenten zelf.

Resultaten:

- Eerste set beschikbare informatieproducten;
- Gezamenlijke afspraken over nog te leveren informatieproducten;
- Innovatieve manieren om de gemeentelijke brongegevens op het goede niveau te brengen.

De globale planning van deze activiteiten is in bijlage 2 opgenomen.

Meer informatie

Meer informatie over de Omgevingswet en de voorbereidingen die gemeenten moeten treffen vindt u in het [Kompas](#). Daarnaast is er een [roadmap](#) beschikbaar die de samenhang weergeeft tussen de hoofdsporen wetgeving, kerninstrumenten, digitalisering en anders werken.

BIJLAGE 2 Globale planning 2018/2019 gezamenlijke collectieve activiteiten

Globale planning (collectieve) activiteiten 2018/2019/2020	2018		2019				2020			
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Program Incrementplanning Programma DSO	PI-7	PI-8	PI-9	PI-10						
1 Vernieuwing software (IV-functionaliteiten) van gemeenten										
Specificatie eisen Plansoftware										
Specificatie eisen VTH- en zaaksystemen										
Begeleiden en uitvoeren gezamenlijke aanbesteding										
Inkopen en/of ontwikkelen										
2 Harmonisatie en beheren van gemeentelijke begrippen										
Uitvoeren 10 praktijkproeven en implementatietrajecten										
Proeven met moderne technologieën (technieken á la google)										
Opzetten beheer van de begrippen										
Beheer begrippen in Stelselcatalogus										
3 Ontwikkelen van een passende digitale samenwerkingsruimte										
Praktijkproeven met een digitale samenwerkingsruimte										
specificaties van een digitale samenwerkingsruimte										
Implementatieplan voor digitale samenwerkingsruimte										
Voorstellen voor beheerorganisatie										
Voorbereiding realisatie beheer										
Beheer digitale samenwerkingsruimte										
4 Ontwikkelen expertise en ondersteunen van werken met toepasbare regels										
Vertalen lokale regels in toepasbare regels en vragenbomen										
Ontwikkelen/aanschaffen software voor vragenbomen										
Organiseren service organisatie voor toepasbare regels en vragenbomen										
Service organisatie operationeel										
5 Gezamenlijk aansluiten op DSO-LV (Landelijke Voorziening)										
Voorbereiden en ondersteunen conform invoeringsstrategie										
Gezamenlijk ontwikkelen innovaties										
Aansluiten, ontwikkelen en bewaken aansluitvoorwaarden										
Uitvoeren acceptatietest DSO-LV										
Beheer aansluiting op DSO-LV										
6 Ontwikkelen vraag informatieproducten en kwaliteit brongegevens										
Definiëren benodigde informatieproducten										
Praktijkproeven werken met informatieproducten										
Onderhandelen over vorm en inhoud van informatieproducten										
Aanpak kwaliteitsverbetering gemeentelijke gegevens(bronnen)										
Beheer en doorontwikkeling Informatieproducten										

Globale planning (collectieve) activiteiten 2018/2019/2020	2018		2019				2020			
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Program Incrementplanning Programma DSO	PI-7	PI-8	PI-9	PI-10						
Ontwikkelen en vaststellen Standaarden (STOP/TPOD/STTR) door PR04										
Praktijkproeven TPOD Omgevingsplan										
Bepalen benodigde standaard TPOD v0.9										
Vaststellen Standaard TPOD Omgevingsplan										
Leveranciersmanagement collectief										
Stimuleren inbreng leveranciers in praktijkproeven										
Stimuleren betrokkenheid leveranciers bij Common Ground										
Leveranciers passen hun software aan aan standaarden										
Leveranciers implementeren nieuwe software bij gemeenten										
Invoering nieuwe informatievoorzieningsfunctionaliteit door gemeenten										
Maken plannen van aanpak obv roadmap en kompas										
Starten keuzeproces voor de in te voeren functionaliteiten										
Aanschaffen nieuwe functionaliteit (collectief of individueel)										
Invoeren nieuwe functionaliteiten										
Aanpassen werkprocessen gemeenten										